

Warszawa, 2014-08-06

**MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Jarosław Duda**

BON-V-073-2-2-MK/14
L.dz. 12215/78942/14

**Pani
Prof. Małgorzata Fuszara
Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu do Spraw
Równego Traktowania
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów**

W związku z objęciem przez Panią Profesor funkcji Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania, pragnę przekazać serdeczne gratulacje i życzenia powodzenia w realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie równego traktowania i zapobiegania dyskryminacji.

Jednocześnie, pragnę przedstawić potrzebę pilnego podjęcia działań, a w szczególności **podjęcia inicjatywy legislacyjnej**, w celu objęcia osób niepełnosprawnych pełniejszą niż obecnie ochroną przed dyskryminacją, tj. przynajmniej w zakresie, w jakim przepisy *ustawy z dnia 3 grudnia 2010 roku o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* zapewniają osobom narażonym na nierówne traktowanie z innych niż niepełnosprawność względów.

W trakcie prac nad tą ustawą przyjęte zostało założenie, aby jej zakres przedmiotowy był zdeterminowany przez implementowane dyrektywy. Nie uwzględniono wtedy postulatów Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, do których planowano powrócić po ratyfikacji przez Polskę *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 13 grudnia 2006 roku.

W rezultacie, ustawa „o równym traktowaniu” zawiera zakaz nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na niepełnosprawność tylko w bardzo ograniczonym obszarze, do którego odnosi się *dyrektywa Rady 2000/78/WE ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy*. Należy podkreślić, że jest to jedyna ustawa, która zawiera postanowienia antydyskryminacyjne dotyczące również innych obszarów poza zatrudnieniem, jednak postanowienia te nie odnoszą się do nierównego traktowania ze względu na niepełnosprawność.

Tym samym w innych obszarach osoby niepełnosprawne są objęte ochroną przed dyskryminacją wynikającą jedynie z ogólnego przepisu artykułu 32 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*.

Ratyfikując *Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych*, Polska zobowiązała się m.in. do „podejmowania wszelkich odpowiednich działań w celu wyeliminowania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność przez jakąkolwiek osobę, organizację lub prywatne przedsiębiorstwo”, zgodnie z artykułem 4 ust. 1 lit. e Konwencji.

Artykuł 5 ust. 2 Konwencji, poświęcony „Równości i niedyskryminacji”, przewiduje, że „Państwa Strony zakazą jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i zagwarantują osobom niepełnosprawnym jednakową dla wszystkich i skuteczną ochronę przed dyskryminacją z jakichkolwiek względów”.

Obecne brzmienie artykułów: 6, 7 i 10 ustawy „o równym traktowaniu” sugeruje, że osoby niepełnosprawne nie są objęte ochroną przed dyskryminacją w pewnych obszarach, tj. „w zakresie dostępu i warunków korzystania z zabezpieczenia społecznego, usług, w tym usług mieszkaniowych, rzeczy oraz nabywania praw lub energii, jeśli są one oferowane publicznie”, a także „w zakresie opieki zdrowotnej oraz oświaty i szkolnictwa wyższego”.

Ponadto, w omawianej ustawie nie została umieszczona definicja „**racjonalnych usprawnień**”, zgodna z definicją z artykułu 2 Konwencji, a do zawartej w ustawie definicji „nierównego traktowania” nie została włączona „odmowa dokonania racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych, których dokonanie nie wiąże się z nałożeniem nieproporcjonalnych obciążeń”.

Artykuł 5 ust. 3 Konwencji przewiduje, że „w celu popierania równości i likwidacji dyskryminacji, Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie kroki celem zapewnienia racjonalnych usprawnień”, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w postanowieniach ustawy z dnia 3 grudnia 2010 roku – poprzez jej nowelizację. Obecnie obowiązek zapewnienia niezbędnych racjonalnych usprawnień dla osoby niepełnosprawnej nałożony jest jedynie na pracodawcę, na mocy artykułu 23a dodanego ustawą „o równym traktowaniu” do *ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

W postanowieniach wielu artykułów Konwencji mowa jest o konieczności zapewniania osobom niepełnosprawnym dostępu do różnego rodzaju usług (artykuły: 9, 19, 21, 23 - 28, 30), jak również do programów mieszkań komunalnych oraz ubezpieczenia i świadczeń emerytalnych (artykuł 28).

Realizację obowiązków wynikających z przytoczonych powyżej postanowień Konwencji może ułatwić nowelizacja artykułów: 6, 7, 10 i 28 ustawy „o równym traktowaniu”.

Pragnę poinformować Panią Minister, że w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej przygotowany został projekt sprawozdania przedstawianego zgodnie z postanowieniami artykułu 35 *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* z działań podjętych w celu wprowadzenia w życie jej postanowień. Termin złożenia sprawozdania przez Polskę został wyznaczony na 25 września 2014 roku. Obecnie dokument ten jest przygotowywany do przedłożenia Radzie Ministrów.

W uwagach do tego dokumentu, nadesłanych do Ministerstwa przez Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego oraz Helsińską Fundację Praw Człowieka zostało podniesione, że w polskim prawodawstwie brakuje przepisów antydyskryminacyjnych precyzujących konstytucyjną zasadę równości i zapewniających skuteczną ochronę osób niepełnosprawnych przed dyskryminacją. Wskazano także, że *ustawa o wdrożeniu niektórych przepisów UE w zakresie równego traktowania* nie zapewnia skutecznej ochrony osób niepełnosprawnych przed dyskryminacją, ponieważ odnosi się do praw tych osób w ograniczonym zakresie, nie gwarantuje ochrony w zakresie dostępu i warunków korzystania z zabezpieczenia społecznego, opieki zdrowotnej, oświaty i szkolnictwa wyższego, dostępu do usług, w tym mieszkaniowych, nabywania rzeczy, praw, energii, jeżeli są oferowane publicznie. Ponadto, ustawa ta tworzy nieuzasadnioną hierarchię ochrony w zależności od tego, czy chodzi o ochronę ze względu np. na rasę (szeroka ochrona), czy niepełnosprawność (bardzo wąska ochrona). Wymienione powyżej organizacje pozarządowe podkreśliły też, że ustawa nie zawiera definicji dyskryminacji wielokrotnej i dyskryminacji przez asocjację, a wątpliwości budzi kształt przepisów dotyczących spraw między osobami prywatnymi.

Jak wiadomo, pewne zmiany omawianej ustawy „o równym traktowaniu” zostały zaproponowane w poselskim projekcie (druk nr 1051), który wpłynął do Sejmu w dniu 9 listopada 2012 roku. Po pierwszym czytaniu na posiedzeniu Sejmu w dniu 21 czerwca 2013 roku projekt ten skierowano do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, z zaleceniem zasięgnięcia opinii Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Jednak wydaje się, że kontrowersje, które przedstawione zostały w publicznej dyskusji w 2013 roku w związku z treścią zaproponowanych zmian, mogą znacznie opóźnić lub nawet zablokować ten proces legislacyjny.

Jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych pragnę podkreślić **szczególłą potrzebę pilnego przyjęcia rozwiązań legislacyjnych**, które zapewnią osobom niepełnosprawnym pełną ochronę przed dyskryminacją, zgodną z postanowieniami *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*. Zaniechanie takiego działania narazi zapewne Polskę na zarzut niewłaściwego wdrożenia jej postanowień w omawianym zakresie.

Sprawę tę przedstawiłem już dwukrotnie Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Równego Traktowania w wystąpieniach: z 14 marca 2012 roku (znak: BON-V-073-8-1-MK/12) oraz z 4 lutego 2014 roku (BON-V-073-2-1-MK/14), jednak nie uzyskałem odpowiedzi.

Licząc na owocną współpracę, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przekazanie stanowiska w sprawie możliwości realizacji przedstawionej powyżej potrzeby pilnego włączenia do polskiego porządku prawnego rozwiązań zapewniających objęcie osób niepełnosprawnych odpowiednią ochroną przed nierównym traktowaniem i informacji o podjętych lub planowanych w tej sprawie działaniach.

